

Існують також наслідувальні жести. Наприклад, ведучий говорить про виступ якогось політичного діяча, відомого вченого, художника і намагається зобразити його. Іншими словами, оратор перетворюється як актор, змінює голос і манери, прагне наочно уявити образ того, про кого розповідає. Тут присутні елементи акторської гри, театралізації промови. Висловлювання можуть супроводжуватися не одним, а кількома жестами. Візьмемо фразу «Мене це не стосується». При слові «мене» використовується вказівний жест (долоня рухається до середини грудей), це супроводжується також вказівним жестом (рука відкидається вперед від себе долонею вгору): не стосується — символічний жест (похитування рукою з боку в бік).

Жести, як і слова, бувають експресивними і надають мові грубуватого, фамільярного характеру. Такими жестами, наприклад, вважаються: піднятий великий палець, коли інші стиснуті в кулак, як найвища оцінка чогонебудь; кладання пальцем по шиї з правого боку — «бажання випити»; кручення пальцем біля скроні, що означає «з розуму живи», «розуму позбувся». Зауважимо, що кожен із жестів повинен свідчити про рух думки і почуттів оратора, бути фізичним виразом його творчих зусиль. Надмірний жест, жест заради жесту не прикрашає мову, викликає насмішки і принижує ідею. Слід врахувати, що жестикуляція зумовлена й характером мовця. Деякі люди від природи рухливі, емоційні. Ясна річ, лектор або телеведучий з таким характером не може обійтися без жестів. Іншому ж — холоднокровному, спокійному, стриманому у виявленні своїх почуттів жести невластиві. Кращим жестом вважається той, якого не помічають і який органічно зливається зі словом, посилює його вплив на слухачів. Отже, між словом і жестом існує тісний зв'язок і досягнення гармонізації цього зв'язку — один із шляхів удосконалення майстерності тележурналіста.

1. Карнегі Д. Як завоювати друзів і впливати на людей. — К., 1997.
2. Логіка і риторика: Хрестоматія. — К., 1997.
3. Єлісовенко Ю. Ораторське мистецтво. — К., 2002.
4. Ширман Р. Телевізійна режисура. — К., 2004.
5. Лосев А. Знак. Символ. Миф. — М., 1982.
6. Лотман Ю. Культура і взрив. — М., 1992.

Анотація. Аналізуються невербальні чинники майстерності тележурналіста: жести, постава, міміка, пози, погляд, психічний стан тощо, які впливають на створення позитивного іміджу як самого журналіста, так і передачі та каналу в цілому.

Ключові слова: міміка, характер, телепередача.

Аннотация. Анализируются невербальные факторы мастерства тележурналиста: жесты, позы, мимика, взгляд, психическое состояние и др., влияющие на создание положительного имиджа как самого журналиста, так и передачи и канала в целом.

Ключевые слова: мимика, характер, телепередача.

Summary. Non-verbal factors of TV reporter's skill: gestures, poses, mimicry, look, mental condition etc. influencing on creation of positive image both a journalist and a transfer and a channel as a whole are analysed.

Keywords: mimicry, character, telecast.

Олександр БЕЗРУЧКО

професор Київського міжнародного університету,
кандидат мистецтвознавства, доцент,

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КІНОРЕЖИСЕР-ПЕДАГОГ ВОЛОДИМИР НЕБЕРА

Проблема, якій присвячено дослідження, полягає в тому, що українськими кінознавцями фактично не досліджувалась кінопедагогічна діяльність видатного українського режисера документального кіно, заслуженого діяча мистецтв УРСР (1960), кінопедагога Володимира Павловича Небери (2.06.1924, Київ — 18.10.1994, Київ), який у декількох майстернях режисерів документального кіно на кінофакультеті Київського державного інституту театрального мистецтва (КДІТМ) ім. І. К. Карпенка-Карого (нині Інститут екранних мистецтв /ІЕМ/ Київського національного університету театру, кіно і театру /КНУТКіТ/ ім. І. К. Карпенка-Карого) виховав цілу плеяду відомих українських митців екрана.

Виходячи з проблеми, визначмо мету дослідження: дослідити та проаналізувати сторінки життя, творчості та кінопедагогічної діяльності уславленого українського режисера документальних фільмів, кінопедагога, завідувача кафедри майстерності актора і режисури кіно, заслуженого діяча мистецтв УРСР В. П. Небери.

Науковими завданнями цієї статті є дослідити життєвий і творчий шлях В. Небери від студента першого післявоєнного набору Київського державного інституту театрального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого до провідного режисера документального кіно; проаналізувати стажування Володимира Небери на знімальному майданчику І.А. Савченка на Київській кіностудії художніх фільмів; навести список документальних фільмів, знятих митцем на Українській студії хронікально-документальних фільмів «Укркінохроніка»; реконструювати маловідомі сторінки його педагогічної діяльності на кінофакультеті КДІТМ ім. І.К. Карпенка-Карого в декількох майстернях режисерів документального кіно.

Володимир Небера був учасником Другої світової війни, хоробро воював, за що був нагороджений орденом Червоної Зірки й медалями. Після звільнення Києва та реєвакації КНУТКіТ В. Небера став одним з перших студентів цього навчального закладу.

Наприкінці навчання Володимир Небера разом зі своїм одногрупником Анатолієм Слісаренком проходив практику на картині видатного радянського режисера, сценариста, актора, кінопедагога, лауреата трьох державних (сталінських) премій Ігоря Андрійовича Савченка (11.10.1906, Вінниця – 14.12.1950) «Тарас Шевченко». Асистентами на цій картині працювали Савченкові учні з майстерні кінорежисерів у Всесоюзному державному інституті кінематографії (нині Всеросійський державний університет кінематографії ім. С.А. Герасимова), яких називали «конгломератом войовничих індивідуальностей».

Міністр кінематографії Української РСР А. Кузнецов 14 жовтня 1949 року видав наказ № 255: «У зв'язку з тим, що одночасно з постановкою фільму «Тарас Шевченко» режисерові Савченку І. А. доручена підготовка режисерського сценарію фільму «Шахтарі» (автор сценарію О. Корнійчук), прикріпити режисерів-практикантів Слісаренка А. А. й Неберу В. П. до сценарію «Шахтарі» для збору необхідних матеріалів і поточної роботи за завданням товарища Савченка. Доручити тов. Савченку І.А. використовувати товаришів Слісаренка А.А. й Неберу В.П. в плані навчально-виробничої роботи з ними, пов'язаної з підготовкою їх до самостійної режисерської роботи» [2].

Один із цих молодих українських режисерів-практикантів — Володимир Небера — згадував, що «був щасливим, коли працював у групі «Тараса Шевченка». Готував зйомку. Їздив в експедиції. Не спав ночей. Вдивлявся, як працює майстер. І разом з практичною, часто виснажливою роботою, слухав його лекції, роздуми про специфіку кінорежисури, про образне рішення картини. Багато уваги приділяв Ігор Андрійович культурі мислення художника, його вмінню знаходити в життєвих подіях і явищах складні психологічні і соціальні зв'язки. Він учив творити для покоління нинішніх і прийдешніх» [3].

Навчання на знімальному майданчику під керівництвом І.А. Савченка допомогло в подальшій творчій і педагогічній діяльності майбутнього заслуженого діяча мистецтв УРСР, завідувача кафедри режисури кіно і телебачення КДІТМ ім. І. К. Карпенка-Карого В. П. Небери.

Отримавши диплом режисера театру 1949 року, Володимир Небера присвятив своє життя кінематографу. Як режисер Української студії хронікально-документальних фільмів «Укркінохроніка» зняв фільми: «Львів» (1953), «Свято великої дружби» (1954), «Місто безсмертної слави» (1955, у співавторстві), «Київ» (1957), «Висока нагорода» (1958), «З кіноапаратом по Кракову» (1958, третя премія Всесоюзного кінофестивалю, Київ, 1959), «Одеса» (1959), «Ми з України» (1961, у співавторстві), «Золоті ворота» (1963), «Дніпрові зорі» (1963, дикторський текст, монтаж), «Козаки в Парижі» (1963, монтаж), «Сто днів над океаном» (1966), ряд телевізійних стрічок («Україна, кроки п'ятирічки», 1971, співавтор сценарію; «Гвардійці хлібного поля», 1973, співавтор сценарію; «Продовження подвигу», 1974, співавтор сценарію тощо). В.П. Небера — автор багатьох сценаріїв, наукових досліджень [6].

Паралельно з творчою та науковою роботою В. П. Небера багато сил докладав до виховання молодих митців на кінофакультеті КДІТМ ім. І. К. Карпенка-Карого. Ціла плеяда непересічних діячів вітчизняного кінематографа може назвати його своїм учителем.

Зокрема народний артист України, провідний актор Львівського театру ім. М. Заньковецької Євген Федорченко, який 1964 року випадково — і саме завдяки Володимирові Небері — потрапив до Київського театрального інституту, згадує: «Тоді в театральному інституті була унікальна людина — заслужений діяч мистецтв Володимир Небера. Він і запропонував мені вступити до цього інституту. І я вступив... Зі мною навчалися Юра Руд-ченко, Петро Бенюк, Сергій Іванов...» [8].

Одним з випускників першої майстерні В.П. Небери (1967) є відомий нині кінорежисер-педагог, доцент кафедри режисури Інституту кіно і телебачення КНУКіМ, член Національної спілки кінематографістів України, заслужений діяч мистецтв України (2002) Георгій Якович Шклярєвський (нар. 6.12.1937 у Вінниці), який за більш ніж двадцять років роботи на студії «Укркінохроніка» (1967–1998) зняв понад сімдесят фільмів і кіножурналів, серед яких «Ефект творчості» (1977), «Слово про хліб» (1978, диплом і перша премія VI Всесоюзного кінофестивалю сільськогосподарських фільмів у Новосибірську, 1978; диплом XII Всесоюзного кінофестивалю в Ашхабаді, 1979), «Мі-кро-фон!» (1989, співавтор сценарію; приз ФІПРЕССІ в Оберхаузені, 1989; головний приз у Фрайбурзі, 1990; диплом кінофестивалю у Швеції), «Тінь саркофагу» (1989, приз німецьких профспілок в Оберхаузені, 1990), «Чорнобиль — роки і долі» (1996, автор сценарію), «Зона — десять років відчуження» (1996, головний приз Міжнародного кінофестивалю «Бархатний сезон») та ін.

Одним зі студентів наступної режисерської майстерні Небери став відомий у майбутньому український кінорежисер, заслужений діяч мистецтв України (2001), лауреат Державної премії України імені Т.Г. Шевченка (1996) Олег Іванович Бійма (нар. 19.04.1949, Київ).

Після закінчення 1972 року майстерні Небери на кінофакультеті КДІТМ О.І. Бійма працював на кіностудії «Укртелефільм», де зняв багато стрічок: «Образи» (1978), «Лючія ді Ламмермур» (1980), «Нехай він виступить» (1981), «За ніччю день іде» (1981), «Хочу зробити зізнання» (1984), «Гріх» (1991, Золота медаль на кінофестивалі в Саратові), «Пастка» (1993, 5 серій), «Злочин з багатьма невідомими» (1993, 7 серій), «Острів любові» (1995–1996, 10 серій), «Пристрась» (1998, 3 серії), цикл документальних фільмів про українських митців (з 1997 року має назву «Немеркнучі зірки»). Певний час Бійма був генеральним директором «Укртелефільму».

Однорупником О.І. Бійми по майстерні Небери був Борис Леонідович Квашньов (нар. 7.06.1948, Саратов, Росія), який після отримання диплому працював на студії «Укртелефільм» та на телебаченні. Б.Л. Квашньов створив стрічки «Капітанша» (1987), «Провінціалки» (1990), «Семиренки» (1991). 1992 року вийшов досить відомий свого часу фільм «Американ бой» за сценарієм Юрія Рогози. У режисерському доробку Бориса Квашньова — й документальні фільми, зокрема «Краматорський музей історії» (2006). 2012 року Борис Квашньов випустив мелодраму «П'ять років і один день».

Випустивши майстерню, в якій навчався Олег Бійма, Борис Квашньов та ін., Небера, після передчасної смерті в 1972 році першого завідувача кафедри кінорежисури на кінофакультеті КДІТМ ім. І.К. Карпенка-Карого В.І. Івченка, стає завідувачем кафедри, яку очолював до 1984 року.

1977 року В. П. Небера набрав чергову майстерню режисерів документального кіно. Як розповідав один із цих студентів автору дослідження в інтерв'ю 21 травня 2001 року, тоді подало документи п'ятсот осіб, пройшло попередній відбір 50, а вступило в майстерню Небери всього п'ять: Юрій Терещенко, Сергій Буковський, Володимир Оселедчик, Галина Загородник та Володимир Капітоненко [7].

Ю. М. Терещенко, незважаючи на те, що здійснилась його мрія, на початку навчання не був задоволений обраним видом кінематографа, оскільки він, як і більшість юнаків, які марили роботою в «найважливішому з мистецтв», хотів бути режисером не документального кіно, а ігрового, художнього. Великим досягненням В. П. Небери як кінопедагога було те, що він зумів прищепити своїм учням любов до документалістики, про що з теплотою згадував Ю.М. Терещенко: «Я сьогодні щасливий, що займаюсь саме нею. Вважаю, що цей фах і цей рід заняття значно цікавіший за ігрове кіно» [1].

Проте, за словами самого Терещенка, говорити, що майстер приділяв їм багато часу, не можна, оскільки вчитель був людиною дуже зайнятою на фільмовиробництві, а тому бачилися і спілкувалися студенти з майстром дуже мало. У Небери був один головний принцип: не давати багато теорії, тобто ґрунтовних лекцій він практично не читав. Водночас майстер змушував своїх учнів самим багато читати, за що Терещенко йому дуже вдячний. Це був, як вважає Ю. М. Терещенко, перший принцип педагогічної парадигми В. П. Небери: «Спасіння потопельників — справа рук самих потопельників». Таке вміння працювати самостійно призвело до того, що більшість його учнів стали видатними майстрами, які не боялися труднощів і самі пробивали собі шлях і в житті, і в мистецтві.

Другим, не менш важливим принципом В. П. Небери був: «Стеж за рукою», тобто майстер показував, як потрібно робити. Учні писали сценарії, майстер їх затверджував, після цього студенти знімали, монтували і показували йому свої роботи. Після чого майстер вів їх у монтажу і там за монтажним столом кремсав створені в муках студентські роботи на шматки.

Терещенко ніколи не бачив, щоб так працювали режисери-педагоги. Перемонтаж Небери був дуже своєрідним. Одні кадри він викидав у «кошик» і вже ніколи вже їх звідти не діставав, а інші плани змотував у ролончики і розставляв за порядком, відомим лише йому. А потім навіть не склеював (щоб не витратити час), а підмотував та віддавав монтажниці з проханням склеїти. Наступного дня приносив текст, який абсолютно точно відповідав кожному плану.

Як він запам'ятовував «картинку» за 10 хвилин роботи з матеріалом — для Терещенка загадка. І тексти цього його вчителя — безперечно, талановитого режисера — були дуже яскравими, образними, точними.

Оці уроки були найголовнішими. Коли з твого матеріалу майстер вольовим рішенням робив своє кіно (воно було наполовину його, наполовину твоє), студенти намагались відстояти свої творіння, хоча це їм не дуже вдавалося, оскільки сам процес був досить жорстким.

Такий стиль роботи шокував молодих режисерів, адже виплекане і вистраждане ними кіно часто нищилось, а натомість з'являлось нове кіно на їхньому матеріалі. Проте Небера, як гарний психолог, наостанок обов'язково підтримував своїх учнів. Так, у будь-якій ситуації, навіть критичній, він закінчував роботу фразою: «А життя продовжується!».

Так можна було навчати студентів, вважає Юрій Терещенко, коли був несинхронний кінематограф. Студенти знімали легендарним кіноапаратом «Конвас» зображення на плівку, «Репортером» — звукові синхрони, тому все базувалося на тексті, який, у свою чергу, тримав на собі зображення в тогочасному документальному кінематографі [7].

Юрій Михайлович Терещенко (нар. 28.11.1955, Київ) став ушлюбленим українським режисером документального кіно, сценаристом, педагогом екранних мистецтв, заслуженим діячем мистецтв України (1998), професором (2007), дійсним членом (академіком) Євразійської академії телебачення та радіомовлення (2005), кавалером ордена святого рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня та ордена «За заслуги» III ступеня за свої документальні фільми, що мають національні та міжнародні нагороди: «Реконструкція» (1987), «Протистояння», «Земля — наша годувальниця» (1987), «Володимир Шевченко. Від Кулунди до Чорнобиля», «Українське село. Реальність і перспектива» (1988), «Сім сльозин» (1992, спеціальний приз Міжнародного кінофестивалю, Угорщина, 1993; диплом журі Міжнародного кінофестивалю, Португалія, 1993), «Важко перші сто років» (1997), «Богдан Ступка. Львівські хроніки» (1998), «Любов небесна» (2001, участь у Міжнародному кінофестивалі у Лагові, Польща, 2004; приз за кращий короткометражний фільм XIII Відкритого фестивалю документального кіно «Россия», Єкатеринбург, Росія, 2002), «Вічний хрест» (2002, участь у багатьох кінофестивалях, серед яких: VII Фестиваль архівних фільмів «Белые Столбы», Росія, 2003; Кінофорум країн СНД і Балтії, Москва, Росія, 2003; XIV Відкритий фестиваль документального кіно «Россия», Єкатеринбург, Росія, 2003), «Роксолани XXI століття» (2005, 4 серії), «Пейзаж після мору» (2008, перша премія та диплом «За кращий документальний фільм» на II Міжнародному фестивалі правозахисних програм) та ін.

Після закінчення інституту ні про яку кінопедагогічну діяльність Ю. М. Терещенко не думав. На його переконання, в педагогіку екранних мистецтв кінематографісти приходять з віком, коли їм здається, що вже є чим поділитися.

Проте після десяти плідних років роботи Терещенка режисером «Укркінохроніки» на початку 1992 року керівник «Укркінохроніки» О. І. Коваль запропонував йому зайнятися кінопедагогікою, а за два роки завідувач кафедри телевізійної режисури В. Б. Кісін дозволив набрати курс телерепортерів. Понад двадцять років Терещенко поєднує творчу роботу з педагогічною, спочатку на кінофакультеті КДІТМ ім. І. К. Карпенка-Карого, потім в Інституті кіно і телебачення КНУКіМ, а тепер знову в Інституті екранних мистецтв КНУТКіТ.

Серед учнів В. П. Небери можна назвати українського кінорежисера-документаліста Володимира Давидовича Оселедчика (нар. 23.11.1956, Київ), який зняв понад 20 документальних фільмів: «Вернісаж Івана Приходька» (1985), «Час особистості» (1987) та ін., що були відзначені нагородами багатьох міжнародних та вітчизняних кінофестивалів, серед яких: ТЕФІ Російської телевізійної академії «За найкращу ігрову програму 2009 р.» («Найрозумніший», ІНТЕР), премія «Телетріумф» (Україна) «За найкращу програму 2009 р.» тощо. У 1990–1991 рр. В. Д. Оселедчик був президентом кінофестивалю «Молодість»; у 1991–1995 рр. — режисер і продюсер кінокомпанії Innova-Film (Німеччина); 1997–2004 — виконавчий, а в 2004–2005 — генеральний продюсер телеканалу «1+1».

Також навчався у В. П. Небери український режисер документального кіно, актор, народний артист України (2008), лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (2004) Сергій Анатолійович Буковський (нар. 1960 у Башкирії), який ушлюбився своїми фільмами: «Завтра свято» (1990), «Дах» (1990), «Дислокація» (1992), «Знак тире» (1992), «На Берлін!» (1995), «Вілен Калюта. Реальне світло» (2000), «Terra Vermelha. Червона Земля» (2001), «Війна. Український рахунок» (2003, 9-серійний телефільм, Національна премія України імені Тараса Шевченка), «Назви своє ім'я» (2006), «Живи» (2008, Гран-прі Міжнародного північно-південного медіафоруму в Женеві, спеціальний приз у номінації «Документальне кіно» VI Міжнародного кінофестивалю «Золотий абрикос» у Єревані, Вірменія, 2009), «Україна. Точка відліку» (2011).

У 1995–1998 роках С. А. Буковський очолював відділ телевізійних та документальних фільмів компанії «Internews Network Ukraine», завдяки чому багато молодих кінематографістів, у т. ч. й автор даного дослідження, отримали можливість зняти перші документальні фільми на професійному обладнанні.

Завідувач кафедри майстерності актора і режисури кіно, заслужений діяч мистецтв УРСР, доцент В. П. Небера завжди підтримував своїх талановитих колег — кінорежисерів-педагогів. Наприклад, відомого українського кінорежисера-педагога, народного артиста СРСР (1972), лауреата Державної премії Української РСР ім. Т. Г. Шевченка (1971), лауреата премії Спілки кінематографістів України (1982), нагородженого Золотою медаллю ім. О. П. Довженка (1982), громадського діяча, одного із засновників Спілки кінематографістів України, яку очолював майже чверть століття (від 1963 до 1986 року) Т. В. Левчука (19.01.1912, с. Бистрівка Житомирської обл. — 14.12.1998, Київ): «Кафедра майстерності актора і режисури кіно відчуває плідну участь в її діяльності такого досвідченого режисера-практика, як Т. В. Левчук. Його викладацький метод відрізняється постійним внесенням практичного початку. Тому виховання Т. В. Левчука завжди відрізняється високим рівнем професіоналізму і успішно працює з кіностудіями республіки» [5].

Не залишалися поза увагою В. П. Небери і молоді, проте перспективні режисери-педагоги, як, наприклад, В. Г. Горпенко (нар. 3.07.1941, с. Буглаки Житомирської обл.), який «зарекомендував себе як режисер з високою кваліфікацією і постійним творчим пошуком...» [4].

В. П. Небера не помилявся у своїх прогнозах: нині Володимир Григорович Горпенко — доктор мистецтвознавства, професор, дійсний член (академік) Російської академії педагогічних та соціальних наук, ректор Інституту екранних мистецтв імені Івана Миколайчука.

Виховуючи молодих режисерів кіно на кінофакультеті та підтримуючи талановитих колег, В. П. Небера зумів

передати власний безцінний досвід сину — українському кінооператору, сценаристу Павлові Володимировичу Небері (нар. 13.04.1955, Львів), який після закінчення кінофакультету КДІТМ ім. І. К. Карпенка-Карого 1977 року зняв як оператор художні фільми, телесеріали і телефільми: «Скляне щастя» (1981), «Надворі ХХ століття» (1986), «Камінна душа» (1989, у співавторстві), «Допінг для ангелів» (1990), «Серця трьох» (1992), «Серця трьох — 2» (1993); «Королева Марго» (1996), «Графиня де Монсоро» (1997), «Слід перевертня» (2001), «Лялька» (2002, 12 серій), «Роксолана» (2003), «Попіл Фенікса» (2004), «Золоті хлопці» (2005), «Криваве коло» («Золоті хлопці» — 2, 2006), «Театр приречених» (2006), «Вбити змія» (2007), «Чаклунське кохання» (2008), «Розлучниця» (2008), «Повернення Мухтара — 5» (2009, «Як погасити зірку» (3 серій), «На величезній швидкості» (7 серій), «Шикарний дарунок» (13 серій), «Тандем невдах» (14 серій), «Колеса» (18 серій), «Турфірма» (19 серій), «Легенди чаклунського кохання» (2009, «Чаклунське кохання» — 2), «Сусіди» (2010).

Павло Небера був членом журі XVI студентського кінофестивалю «Пролог — 2005» (10–15 травня, Київ). Нині працює оператором-постановником українського телеканалу «Інтер».

Уже багато років, як і їхній учитель В. П. Небера, його учні різних років — Г. Я. Шклярєвський, Ю. М. Терещенко, С. А. Буковський, В. Д. Оселєдчик та ін. — виховують молодих митців екрана в Інституті екранних мистецтв КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого та Інституті кіно і телебачення КНУКіМ. С. А. Буковський виховав багатьох молодих режисерів документального кіно, один з яких — Ігор Стрембіцький — за дипломну стрічку «Подорожні» отримав «Золоту гілку» Каннського міжнародного кінофестивалю.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що поставлені наукові завдання виконано: досліджено життєвий і творчий шлях В. Небери від студента першого післявоєнного набору Київського державного інституту театрального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого до провідного режисера документального кіно; проаналізовано стажування Володимира Небери на знімальному майданчику І. А. Савченка на Київській кіностудії художніх фільмів; наведено список документальних фільмів, знятих митцем на Українській студії хронікально-документальних фільмів «Укркінохроніка»; реконструйовано маловідомі сторінки його педагогічної діяльності на кінофакультеті КДІТМ ім. І. К. Карпенка-Карого в декількох майстернях режисерів документального кіно.

І все ж перспективи дальших наукових розвідок з цієї теми залишаються доволі значними, оскільки специфіка кінопедагогічної діяльності В. П. Небери у майстернях режисерів документального кіно на кінофакультеті КДІТМ ім. І. К. Карпенка-Карого ще недостатньо вивчена.

1. Брюховецька Л. Юрій Терещенко: «Коли ти не байдужий» // Кіно-театр. — 2008. — № 8.
2. Наказ Міністра кінематографії Українською РСР А. Кузнецова № 255 від 14 жовтня 1949 р. // Архів Національної кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка, ф. 670, оп. 1-л, спр. 3292, арк. 17.
3. Небера В. Перша зустріч // Новини кіноекрана (Київ). — 1981. — № 10. — С. 12.
4. Небера В. П. Характеристика Горпенка В. Г. від 10 вересня 1983 р. // Архів КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого, ф. 11, оп. 2, особиста справа В. Г. Горпенка.
5. Небера В. П. Характеристика Левчука Т. В. // Архів КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого, ф. 11, оп. 2, особиста справа Т. В. Левчука.
6. Співка кінематографів України. — К., 1985. — С. 111–112.
7. Терещенко Ю. М. Інтерв'ю 21 травня 2001 року // Приватний архів автора.
8. Худицький Василь. Театр стоїть, як оберта колосина стодола, і нікому це не пече! — [Електронний ресурс]. — Дзеркало тижня. — № 23. — Режим доступу: <http://new.dyvensvit.org/articles/4154.html>.

Анотація. У цій статті досліджено життя і творчість видатного українського режисера документального кіно Володимира Павловича Небери, його педагогічну діяльність на кінофакультеті КДІТМ імені І. К. Карпенка-Карого, творчі здобутки його учнів.

Ключові слова: Володимир Небера, Київський державний інститут театрального мистецтва, кінофакультет, документальне кіно, майстерня.

Аннотация. В этой статье исследованы жизнь и творчество выдающегося украинского режиссера документального кино Владимира Павловича Неберы, его педагогическая деятельность на кинофакультете КГИТИ имени И. К. Карпенко-Карого, творческие достижения его учеников.

Ключевые слова: Владимир Небера, Киевский государственный институт театрального искусства, кинофакультет, документальное кино, мастерская.

Summary. Life and creativity of the prominent Ukrainian film director of the documentary cinema Volodymyr P. Nebera, his pedagogical activity in the cinema faculty of Kyiv State Institute of Dramatic Art named of I. K. Karpenko-Karyi, creative heritage of his pupils are investigated in this article.

Keywords: Volodymyr Nebera, Kyiv State Institute of Dramatic Art named of I. K. Karpenko-Karyi, cinema faculty, documentary cinema, workshop.